

govoriti še kaj več o »Vrtcu«. Za danes naj navedem samo nekaj vrstic iz »Vabila« priloženega letošnji prvi številki: »Ako bi se število naših naročnikov dobro pomnožilo, podajati bi začeli »Vrtce« na poldrugi poli, kakor smo to storili z današnjim brojem. Da bi nam kaj takega mogoče bilo, treba je, da nam vsi dozdani naročniki zvesti ostanejo, ter se nam število novih naročnikov vsaj za polovico starih pomnoži. To bi se lahko zgodilo, ako bi vsak naših starih naročnikov delal na to, da bi naš list priporočeval v naročevanje.« — Uredništvo »Vrtčevo« je na mestnem trgu štev. 26 v Ljubljani.

Staroslovénski Jezičnik — knjiga Slovenska v dobi od IX. do XVI. veka. Spisal J. Marn. XXVI. Leto. V Ljubljani. Natisnila in založila J. R. Miliceva tiskarna. 1888. lex. 8°, str. 71. Na prodaj je le nekaj zvezkov v »Katoliški Bukvarni« po 1 gld. — Ta velevažna knjiga je izšla med urejevanjem te številke našega lista, in zato je ni mogoče tu oceniti. Ker se bode to zgodilo prihodnjic, naznanjam jo danes navajajoč vsebino

nekaterih paragrafov: §. 1. Jezik narodni, materin, slovensčina. §. 2. Književnost leposlovna, znanstvena, narodna-umetna. §. 3. Književna povestnica, nje delitev in koristi. §. 4. Slovani kolike pomembe, v slovstvu jutro. §. 5—14. O Slovanih. §. 15—17. Krščanstvo in Slovani. §. 18—20. Ciril in Metod ter učenci. §. 21—23. Pismo slovensko. §. 24—30. Jeziki sploh in staroslovensčina posebej. §. 31—34. Osoda staroslovensčine. §. 35, 36. Staroslovensko slovstvo in spomeniki. §. 37—45. Staroslovenske vede buditelj. §. 46—50. Novoslovensčina.

„Zgodovinski zbornik.“ Priloga »Laibacher Diöcesanblatt«-u. Izhaja v nedoločenih obrokih na eni pólí. Stane sedaj za leto 50 kr. in se more tudi posebej naročiti v knezoškofijski pisarni.

Vsebinska lani izišlih 3. štev.: Poziv h gojenju škofijske zgodovine. Diplomatarij. Stare pisane mašne bukve kranjskega farnega arhiva. Slovstvo — Kadar se bode več tvarine nabralo, povemo kaj več.

Vadnica.

Z današnjo številko odpiramo v listu nov predal. Kakor so se nekaj v dunajskem »Zvonu« na enakem mestu presojale pesmi, katerih v listu samem ni bilo tiskati, tako hočemo tudi mi v »Vadnici« opozarjati na hibe, katere kazé pesmi zlasti mlajših pesnikov; grajati hočemo, kar se nam ne vidi dobro in posebno poudarjati, kako se mora družiti pesniška tehnika z vsebino, da bode proizvod dovršen. Uredništvo je v minulem letu prejelo dosti pesmij, začetne poskuse in tudi nekaj boljših stvarij; vse bode prihajalo na vrsto, kakor prilika nanese. Naglašati nam ni treba posebej, da bode naša beseda nepristranska; s svojo sodbo nečemo nikogar žaliti in zategadelj smo preverjeni, da nam bodo pisatelji z dosedanjo zaupnostjo pošiljali svoje proizvode. Jasna beseda je zlasti v književnosti potrebna; mislimo, da najmanj pisatelju samemu škodi, ako čuje odkritosrčno mnenje: »To ne velja, pisateljskega darú nimaš; drugače utegneš več koristiti jeziku in narodu svojemu!« — Umeva se samo po sebi, da bode tako izbirali pesmi za »Vadnico«, da se bo dalo ob njih kaj za vse čitatelje zanimivega povedati in da se ne bode treba ponavljati. Zato bodo prihajale raznovrstne pesmi v presojo. — S temi načeli začinjamo svoje presojevanje.

I. Mati.

Oj joče se mati, oj joče bridkó,
Njej vzelo dete je milo nebó.

Pretaka oj mati, oj grenke solzé,
Ne dá utolažit' se njeno srcé!

»Oh, kaj sem storila, dobrótljivi Bog,
Vzel dete edino si, ubogi otrok!«

»Odpusti ti meni pregrehe vse zdaj,
In meni daj dete edino nazaj!«

»Saj vidiš, edino veselje b'lo to;
A vzelo še to je — Oh! milo nebó.«

Oj mati zaplače, pretaka solzé,
Ne dá utolažit' se njeno srcé.

Ni dolgo trpelo in tudi so njó
Možjé položili v črno zemljó.

Ponesli so dušo angeljci v raj,
Kjer z detetom ona raduje se zdaj. —

Brez ugovora je to slaboten proizvod v preprosti delavniški obliki. Gotovo se nam budi sočutje, ako kdo z živo besedo pripoveduje, kako plaka mati po mrtvem svojem jedincu; tajiti pa tudi ne moremo, da je v poeziji ta predmet precej obrabljen. Ako pisatelj hoče, da se vendar-le ogrejemo zanj, razvijati mora dosti pesniške sile; nekaj izvirnega, zanimivega mora podati čitatelju; dušno stanje materino mora naslikati krepko in živo, res čutno; — vsega tega pogrešamo v pesmi. Precej v prvi vrsti nam neprijetno bñje na uho dvakratni »oj«; ko ga čitamo tretjič, četrtič in še sedmič, vidi se nam stvar smešna in prisiljena. Sploh se ta medmet prepogosto rabi v pesmih; kjer ni stih poln, zamaši ga krepek »oj« ali »oh«, pa bodi na mestu ali ne! Tako se ne sme delati sile poeziji in jeziku; v dobrih pesmih sploh ni »mašil«. — Da mati joče po umrlem otroku, to povemo z jednim stavkom; ali pesniku treba s početka dveh kitic in sredi pesmi še jedne, da vemo, kaj hoče! — Nepotrebno je ponavljati »edino dete, edino veselje«; Bog, otrok — zdáj, nazáj — niso rime; na treh mestih (2., 14. in 15. vrsta) pogrešamo jednega zloga; v 6. vrsti pa je jeden zlog preveč (ako nečemo čitati: »hugi otrok). — Zakaj je otrok ravno »ubog«, ako ga je Bog k sebi

vzel, tega ne umejemo dobro; isto tako nam ni jasno, kaj hoče 5. kitica, ko mati takorekoč Bogu ne b'ó toži? — Dikcija je nespretna, jezik brez melodije. Sodba naša: pesem je nezrela po vsebini in obliki; tudi predelane ne moremo kot lista dostojne priobčiti.

2. Nesrečnik.

Mnogo je revnih
Bitij na zemlji,
Najnesrečnejši vendar
Je človek,
Ki nad seboj pripoznati
Noče nikogar.

Ako pogleda,
Proti nebesom,
Škrlec nad njim v višavi
Prepeva
Hvalnico čiste radosti
Svetlemu solncu.

Ako pa k zemlji
Pogled povesi,
Črv samopašni rije
Po prsti
Ter zadovoljno se skriva
Blišču svetlobe.

Revež pa človek!
Vspeti se kvišku
K luči resnice svete
Ne more,
Skriti se njeni svetlobi
Ni mu mogoče.

Jedro: najnesrečnejša stvar je človek, ki neče pripoznati višjega bitja — Boga. On namreč ne more do luči resnice, pa se ji tudi skriti ne more. — Zdi se nam, da smo to čitali že drugod, vendar bodi! Kako podpirate ta izrek? Ako pogleda proti nebu, vidi škrjanca, ki prepeva hvalnico svetlemu solncu, ako pa k zemlji pogleda, vidi samopašnega črva, ki se »zadovoljno« skriva bliščobi. Iz teh nasprotij mi ne moremo izvajati ničesar; škrjanec pač živi na luči, ker ga je Bog tako ustvaril, črv v prsti iz istega vzroka. Ali res mislite, da je škrjancu ali črvu do luči resnice, da se prvi dviguje k njej, drugi pa skriva pred njo? Ta misel Vaša ni dovolj jasna, in nima podstave. — Pomislite tudi, da je prva Vaša kitica precej dvoumna, zadnja pa neresnična. Kaj, ako bi kdo tako-le umeval pesem: »Najnesrečnejši je človek, ker neče nad seboj pripoznati nikogar«? Pa tak pesimist vendar niste! A še hujše je zadnje: »(Človek) vspeti se k luči resnice svete ne more.« Ali je res tako? Ali ne moremo tudi s samo pаметjo Boga spoznati? — Tudi v pesmih je treba zelo paziti na resnico. Ne more biti lepa, ako je nejasna, še manj pa, ako je v nasprotju s priznano resnico. Poezija resnico poveljuje, a tajiti je ne sme. V pesmih se sicer ne zahteva znanstvena natančnost, tudi ne popolna temeljitost, a resnici ne sme biti poezija v obraz. Mnogokrat pesniki na to premalo pazijo. Na to opozarjamo gospode sotrudnike. A ne tajimo, da se kaže v Vaši pesmi nekak višji vzlet. Le temeljito! Upamo, da bomo demo kaj drugega lahko priobčili. F.

Uredniška listnica. Več pisateljev že po pravici pričakuje, da bi njihovi spisi prišli na vrsto. A še prosim potrpljenja. Kako rad bi ustregel vsem! Treba je le nekaj časa biti urednik, da se človek nauči, kako je poprej kot čitatelj preostro sodil urednika.

V pisavi sem skušal dosedaj držati se srednje poti med prevelikim novotarjenjem in zastarelini nazori. Zato sem lani celo tekom leta pisavo za nekoliko premenil, česar naj ne umevajo čitatelji kot nedoslednost, ampak kot željo po napredovanju. Da mi je do resnice in do najboljše pisave in ne do lastnih nazorov, pokazal sem s priobčevanjem vrlih člankov „Recimo katero itd.“ Tudi dalje se bom ravnal po oni pisavi, ki je pri nas od večine, zlasti pa v šoli sprejeta; le tako pridemo do edinosti, ako imamo vsi dobro voljo zediniti se. V dromnih slučajih se bom poprijel one pisave, katero bode sprejel naš novi slovensko-nemški slovar. — O bodočem letniku naj naravnost povem, da mi bode glavna skrb za strogo nravnost. Ni mi na mislih, da bi samo z otroško-nedolžnimi spisi polnil list: narobe, v njem se bode kazalo življenje, kakoršno je v istini, pisan je list za odrasle čitatelje, oziral se bode na razne razmere v življenju: a kot najvišji zakon, po katerem naj se vse ravná, spoštujem krščansko-nravni zakon, ki velja prav tako v slovstvu, kakor v življenju. Kot pisatelj bom stal ne samo pred sodbo ljudi, ampak nazadnje gotovo pred večnim Sodnikom, ki mi bode pač spregledal kako slovnično napako, nikakor pa ne nravnih pregreškov. Rad čitam kritiko, bodisi javno, bodisi zasebno. Tudi prosim take za svoj list. Nedobrohotne napade bom pa pretrpel, prepričan, da velja večna pravica in da mi taki škodili ne bodo.

Upravniška listnica. Ako kak prejemnik ne namerava naročiti se, naj ali list vrne, ali nam drugače naznani svojo namero, da jo le izvemo. Zastran naročnine naj opomnimo, da bode ta letnik vsaj za štiri pole večji od lanskega, in smo zato zvišali naročnino na 2 glđ., kar smo že lani v 11. šte. in pa v „Vabilu“ naznanili. Prosimo torej, naj bi se na to ozirali oni, ki so naročnino 1 glđ. 60 kr. poslali. Obetamo, da se bode razpošiljevanje vršilo točno. Zastran reklamacij prosimo, naj se zgodi to vsaj v treh tednih po obroku izhajanja. Kdor ne dobi, naj v odprtem pismu reklamuje. Saj nam je dolžnost, naročnikom urno postreči.

Današnjemu listu je pridejano „Vabilo na naročbo.“

Cena: Za celo leto 2 glđ.; za pol leta 1 glđ. Uredništvo in upravništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.